

Important Bird Area: Al`manskija baloty

© В. Домбровский

Code: BY018

Central coordinates: 51°50' N 27°15' E

Location: Brestskaya voblast: Stolín region

Area: 93699 ha

IBA Criteria: A1, B2, B3

National conservation status: ландшафтны заказнік рэспубліканскага значэння «Альманскія балоты»

International conservation status: ТВП міжнароднай значнасці, утворана ў 1998 годзе. Рамсарская тэрыторыя з 2001 г. (крытэрыі 1, 2)

Site description:

Альманскія балоты – гэта буйнейшы ў Еўропе комплекс верхавых, пераходных і нізінных балот, які захаваўся да нашых дзён у натуральным стане. На яго тэрыторыі размешчаны ваенны авіяцыйны палігон, які дзейнічае і зараз. Паўднёва-заходняя частка масіву распасціраецца на тэрыторыю Украіны, у сувязі з чым паўднёвая мяжа заказніка праходзіць па дзяржаўнай мяжы. Плошча трансфармаваных земляў (дарогі, тэрыторыі вайсковых пастоў) складаюць не больш за 1% ад усёй плошчы заказніка. Каля 40% тэрыторыі займаюць адкрытыя балоты, пераважна пераходныя, парослыя разрэджаным трыснягом, мохам і

рэдкамі бярозкамі. Сярод балот раскіданы пясчаныя дзюны (ў выглядзе астравоў і працяглых град), парослыя хваёвымі альбо ліставымі лясамі. Увогуле, лясамі, пераважна забалочанымі, пакрыта амаль 50% плошчы заказніка. Акрамя балотных сустракаюцца сухія хвойнікі, пойменныя дубравы і чорнаалешнікі.

Альманскія балоты размешчаны ў міжрэччы правага прытока Прыпяці – ракі Сцвіга і ракі Льва, якая ўпадае ў Сцвігу і ўтварае паўночна-заходнюю мяжу заказніка. Акрамя Львы ў Сцвігу ўпадаюць некалькі старых меліяратыўных каналаў, якія былі пабудаваны яшчэ ў пачатку ХХ стагоддзя. У цяперашні час яны знаходзяцца ў паўразбураным стане, аднак сток вады з балот (асабліва інтэнсіўны вясной) па ім яшчэ працягваецца. Пойма ракі Льва ў межах заказніка вельмі забалочана. У паўночнай частцы комплексу знаходзяцца два возеры – Вялікае і Малое Засоміннае з агульнай плошчай каля 100 гектараў. Астатнія 23 возеры заказніка зусім дробныя – ад 0,5 да 5 гектараў. Альманскія балоты адрозніваюцца ад іншых падобных балотных комплексаў буйнымі памерамі, захаванасцю ў натуральным стане, стабільнасцю гідралагічных умоў.

Акрамя Палескага авіяцыйнага палігона на тэрыторыі заказніка дзейнічае Палескі вайсковы лясгас Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь, а таксама калгас «Рубельскі». Насуперак меркаванням, дзейнасць вайскоўцаў, якая вядзецца на лакальных участках балота, не толькі не прывяла да дэградацыі прыродных супольнасцей, а наадварот, абумовіла абмежаванне гаспадарчай дзейнасці, у асабліваасці, гідрамелярацыі, што дазволіла захаваць гэты балотны масіў у натуральным стане. Акрамя вайсковай дзейнасці на тэрыторыі заказніка ажыццяўляецца рэгламентаванае лесакарыстанне, дазволена паляванне і рыбная лоўля, праводзіцца нарыхтоўка вялікай колькасці грыбоў і ягад.

На тэрыторыі ўгоддзя выяўлена 687 відаў раслін, 12 з якіх занесены ў Чырвоную кнігу Беларусі.

Habitats:

лясы – 50%, балота – 40% (пераважна пераходнага тыпа), рэчышчы і іх узбярэжжы – 5%, іншыя землі – 5%.

Birds:

Арнітафауна Альманскіх балот прадстаўлена 151 відам птушак, 25 з іх занесены ў Чырвоную кнігу Беларусі.

Найбольшае значэнне Альманскія балоты маюць для захавання самай вялікай у Беларусі гнездавой групіроўкі вялікага арляца *Aquila clanga*. Акрамя таго тут у значнай колькасці гняздзяцца вялікі грыцук *Limosa limosa*, вялікі кулён *Numenius arquata*. Альманскія балоты гэта месца гнездавання больш чым 100 пар шэрых журавоў *Grus grus*.

Альманскія балоты забяспечваюць існаванне значнай часткі (10-20%) беларускай папуляцыі барадатай кугакаўкі *Strix nebulosa*, гняздуецца тут і глушэц *Tetrao urogallus*, палеская папуляцыя якога зараз знаходзіцца ў прыгнечаным становішчы.

Other animal groups:

На тэрыторыі заказніка сустракаецца 26 відаў млекакормячых, 3 з якіх занесены ў Чырвоную кнігу Беларусі. Да нядаўняга часу тут яшчэ адзначалася еўрапейская норка *Mustela lutreola* – від, які знаходзіцца ў Еўропе пад пагрозай глабальнага знікнення. Поймы рэк Ствіга і Льва падтрымліваюць існаванне адной з буйнейшых папуляцый выдры *Lutra lutra*.

Populations of IBA trigger species:

Species	Season	Quality of estimate	Period	Quality of estimate	Trends	IBA criteria
Bittern <i>Botaurus stellaris</i>	B	15-20 males only	2007	Medium		
Black stork <i>Ciconia nigra</i>	B	10-20 breeding pairs	2005-2010	Medium	↓	B2
White-tailed eagle <i>Haliaeetus albicilla</i>	B	1-2 breeding pairs	2008	Good		

Species	Season	Quality of estimate	Period	Quality of estimate	Trends	IBA criteria
Short-toed eagle <i>Circaetus gallicus</i>	B	10-20 breeding pairs	2008	Medium	↓	B2
Hen harrier <i>Circus cyaneus</i>	B	1 breeding pairs	2005-2007	Good		
Lesser spotted eagle <i>Aquila pomarina</i>	B	1-3 breeding pairs	2008	Medium		
Spotted eagle <i>Aquila clanga</i>	B	18-20 breeding pairs	2008	Good		A1
Hobby <i>Falco subbuteo</i>	B	20-30 breeding pairs	2005-2010	Medium	↔	
Corncrake <i>Crex crex</i>	B	50-100 males only	2005-2010	Medium		
Crane <i>Grus grus</i>	B	> 100 breeding pairs	2005-2010	Medium	↔	B2
Great snipe <i>Gallinago media</i>	B	20 males only	2005	Poor		A1
Black-tailed godwit <i>Limosa limosa</i>	B	20-50 breeding pairs	2005-2007	Medium		A1
Curlew <i>Numenius arquata</i>	B	5-10 breeding pairs	2005-2010	Medium	↓	B2
Greenshank <i>Tringa nebularia</i>	B	30-80 breeding pairs	2005-2010	Medium		

Species	Season	Quality of estimate	Period	Quality of estimate	Trends	IBA criteria
Eagle owl <i>Bubo bubo</i>	B	5-7 breeding pairs	2005	Medium		B2
Pygmy owl <i>Glaucidium passerinum</i>	B	1-2 breeding pairs	2005-2010	Poor		
Graet grey owl <i>Strix nebulosa</i>	B	20-40 breeding pairs	2007	Medium		
Tawny owl <i>Strix aluco</i>	B	100 breeding pairs	2005	Medium		B3
Short-eared owl <i>Asio flammeus</i>	B	1-2 breeding pairs	2005-2010	Poor		
Kingfisher <i>Alcedo atthis</i>	B	10-20 breeding pairs	2007	Medium		
Green woodpecker <i>Picus viridis</i>	B	2-4 breeding pairs	2007	Poor		
White-backed woodpecker <i>Dendrocopos leucotos</i>	B	50-100 breeding pairs	2005-2010	Medium		
Three-toed woodpecker <i>Picoides tridactylus</i>	B	50-100 breeding pairs	2005-2010	Medium		
Aquatic warbler <i>Acrocephalus paludicola</i>	B	0-150 males only	2005-2010	Medium		A1

Species	Season	Quality of estimate	Period	Quality of estimate	Trends	IBA criteria
Azure tit <i>Cyanistes cyaneus</i>	B	+	2005-2010	Poor		

Other biodiversity:

Звяры: рысь *Felislynx*, барсук *Melesmeles*, арэшнікавая соня *Muscardinus avellanarius*.

Рэптыліі: балотная чарапаха *Emysorbicularis*, мядзянка *Coronellaaustrica*.

Насякомыя: рашэцісты жужаль *Carabuscancellatus*, жужаль фіялетава *Carabus violaceus*, шчыгрынава *Carabuscoriaceus*, бронзавы красотел *Calosoma inquisitor*, тарфяннікава жаўтушка *Coliaspalaeno*, аксамітніца юта *Oeneusjutta*, мохавы чмель *Bombusmuscorum*.

Расліны: асака ценява *Carexumbrosa*, чубатка прамежкава *Corydalisintermedia*, расіца прамежкава *Droseraintermedia*, лікападыела заліўна *Lycopodiellainundata*, гарлачык белы *Nymphaeaalba*, сон лугавы *Pulsatillapratensis*, вярба чарнічная *Salix myrtilloides*, касач сібірскі *Irissibirica*, шалфей лугавы *Salviapratensis*, лілея кучарава *Liliummartagon*, сальвінія пывучая *Salvinianatans*, фіялка багнава *Viola uliginosa*.

Threats:

У дадзены час вайсковы палігон працягвае афіцыйна існаваць на тэрыторыі заказніка, аднак з-за рэзкага скарачэння вайсковых вучэбных мерапрыемстваў рэжым яго аховы стаў менш строгім. У выніку чаго рэзка павялічылася выкарыстанне прыродных рэсурсаў, пачасціліся буйныя пажары, узмацнілася іншая антрапагенная нагрузка на прыродныя біяцэнозы.

Асушэнне прылягаючых да заказніка тэрыторый прыводзіць да зніжэння ўзроўню грунтовых вод, і, як вынік, дэградацыі натуральных супольнасцяў.

Выпальванне расліннасці ў вясновы перыяд з'яўляецца асноўнай прычынай пажараў. Летам пажары ўзнікаюць ад вогнішчаў, якія раскладаюць на тарфяніках альбо ў сухім лесе пастухі і браканьеры.

Браканьерская высечка лясоў на астравах і градах сярод балот стварае небяспеку іх эразійнага разбурэння і пазбаўляе жывёл сховішчаў.

Неабмежаваны збор журавін вядзе да ўзмацнення фактара неспакою, значнага скарачэння кармавой базы для шэрагу жывёл, павялічвае верагоднасць пажараў ад вогнішчаў, якія раскладаюцца зборшчыкамі ягад.

Некантралюемае паляванне прывяло да катастрафічнага зніжэння колькасці глушцоў, ласёў, дзікоў, відаў пушных звяроў.

Выпас жывёлы ў лясах вядзе да дэградацыі наглебавага покрыва, скарачэння кармавой базы дзікіх жывёл, павелічэння фактару неспакою, гібелі маладняку жывёл і разарэння гнёзд сабакамі пастухоў.

Recommendations for the conservation:

У мэтах захавання біялагічнай разнастайнасці тэрыторыі неабходна распрацаваць план кіравання заказнікам «Альманскія балоты». Аснову гэтага плана павінны саставіць меры, накіраваныя на захаванне натуральнага гідралагічнага рэжыму і зніжэнне антрапагенных нагрузак на прыродныя комплексы.

References:

Асабістыя паведамленні: Дамброўскі В.Ч.

Домбровский В.Ч., Журавлев Д.В. Редкие виды хищных птиц на приграничных с Украиной особо охраняемых природных территориях Белорусского Полесья // Материалы 3 Международной конференции "Хищные птицы Украины". Кривой Рог, 25-26 октября 2008 г., с. 125-133.

Скарбы прыроды Беларусі. – Мн.: Беларусь, 2005. – 215 с. (Інфармацыю падрыхтавалі: Дамброўскі В.Ч., Дзмітранок М.Г., Дэмангін Л., Казулін А.В., Нікіфараў М.Я., Самусенка І.Э., Скуратовіч А.М., Цішчакін А.К.).

Authors : Дамброўскі В.Ч.

** Использование размещенной здесь неопубликованной информации для научных публикаций без письменного соглашения ее авторов запрещено. В случае*

использования части контента или страницы целиком на других интернет-ресурсах, обязательна ссылка на авторов и сайт iba.ptushki.org